

Baba Otoritesi/Bir Aile Sosyolojisi Denemesi

Father's Authority/An Essay on Family Sociology Book Review

Sümeyye Kaya ^{1*}

¹Sakarya University, Department of Sociology, Sakarya, Türkiye, sumeyye.kaya41@gmail.com

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş:
17.06.2022

Accepted/Kabul:
09.08.2022

Online/Çevrimiçi:
30.12.2022

*Corresponding Author
*Sorumlu Yazar

Öz: Toplumsal değişme-gelişme ile pek çok alanda değişimler görüldüğü gibi ailede ve aile üyelerinin rollerinde de değişimler olmuştur. Güloğlu, "Baba otoritesi gerçekten zayıflamış mıdır yoksa baba otoritesinin gerilediği söyleminin arkasında başka şeyler olabilir mi? sorusuyla çalışmaya başlamıştır. Çalışmada, teorik olarak babalığa nasıl bakıldığı, tarihsel arka planında nelerin yattığı, toplumsal değişim ve gelişimlerin babalık rollerini nasıl değişime uğrattığı, otoritenin hangi anlamlara geldiği, literatürde hangi tartışmalar üzerinden okunduğu üzerinde durulurken saha çalışması ile de teorik arka plana yönelik örnekler sunularak desteklenmiştir. Baba otoritesinin toplumsal değişme sürecinde nasıl bir dönüşüme uğradığı araştırılmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı ile "uyarlayıcı teori" yöntemi icra edilmiştir. Çalışmanın hedefi, bu değişim ve dönüşümlerin etkisiyle aile üyeleri arasındaki ilişkilerin dönüşümünün nasıl olduğunu analiz etmektir. Kitap boyunca, "Ailenin sürekliliğini sağlayan şey nedir?" sorusunun cevabı "otorite" olarak verilmiştir. Araştırma, saha verilerini analiz edebilmek için babaların otoriteye yönelik bakış açılarını ve anlam dünyalarını ortaya koymak için sembolik etkileşimcilik bakış açısını, babaların otoritelerini üretmek için kullandıkları strateji ve teknikleri ortaya koymak için ise etnometodolojik yaklaşımı analiz birimi olarak kullanmıştır. Araştırmanın evrenini BADEP'e katılmış babalar oluşturmaktadır. Örnekleme ise, Baba Destek Programı eğitiminde verilen tavsiyelere göre programı en iyi içselleştiren babalar oluşturmaktadır. 'Amaçlı örnekleme' tekniği ile BADEP'in çıktılarını içselleştiren babalarla yarı yapılandırılmış sorularla derinlemesine mülakatlar yapılarak otorite pratiklerindeki dönüşümler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Baba, Baba Otoritesi, Otorite, Örtük Otorite.

Cite this article/Atıf:
Kaya S., Baba Otoritesi/Bir Aile Sosyolojisi Denemesi, Saü Kadın Araştırmaları Dergisi, 1(1) (2022), 90-97.

Abstract: As well as changes in many areas with social change-development, there have also been changes in the family and the roles of family members. Güloğlu began to work with the question, "Is the father's authority really weakened or could there be other things behind the discourse that the father's authority has declined?" In the study, while focusing on how fatherhood is looked at theoretically, what lies in its historical background, how social changes and developments change the roles of fatherhood, what meanings authority means, through which discussions it is read in the literature, he also presented and supported the theoretical background with his field work. It has been investigated how the authority of the father has undergone a transformation in the process of social change. The "adaptive theory" method was performed with a qualitative research approach. The aim of the study is to analyze how the relationships between family members are transformed under the influence of these changes and transformations. Throughout the book, the answer to the question "What is it that ensures the continuity of the family?" is presented as "authority". The research used the symbolic interactionism perspective to reveal the fathers' perspectives on authority and their world of meaning in order to analyze the field data, and the ethnomethodological approach as an analysis unit to reveal the strategies and techniques used by the fathers to produce their authority. The universe of the research consists of fathers who have joined BADEP. The sample consists of the fathers who best internalize the program according to the recommendations given in BADEP education. Transformations in authority practices were examined by conducting in-depth

interviews with semi-structured questions with fathers who internalized BADEP's outcomes with the 'purposeful sampling' technique.

Keywords: Father, Paternal Authority, Authority, Implicit Authority.

1. Giriş

Günümüz modern ailesinde baba otoritesinin gerilediği söyleminin; üretimdeki dönüşümler, bireyselleşmenin hızla artışı, orta sınıflaşma eğilimi, tüketim anlayışının değişimi ve yaygınlaşması, eşitlik istenci ile birlikte yaygınlaştığını görmekteyiz. Güloğlu, bize bu çalışmasında baba otoritesinin gerilediği söylemin arkasında yatan saikleri ön plana çıkartmıştır ve “bir geri çekilme ancak bir çıkar varsa mümkündür” anlayışı ile babaların otoritelerinin gerilediği iddialarını tartışmıştır. Bu çalışmanın en dikkat çekici yönlerinden biri de Güloğlu'nun otorite kavramına getirdiği farklı bakışta yatmaktadır. Otoritenin tarihsel olarak yaygın bir görüşle otoriterlik ile eş tutulan bir anlamı varken, bu çalışma otoritenin kültürel olarak etkili ve üretken yönlerinin de olduğuna dikkat çekmektedir. Çalışmada, baba otoritesini yadsımak yerine otoritenin kültür üretici işlevi ortaya konulmaktadır. Güloğlu, babaların aileyi diri tutabilmek, otoritelerini sürdürmek, günümüz şartlarına uygun bir biçimde yeniden üretmek için geliştirdikleri yeni yaklaşımlara dikkat çekmektedir. Bu araştırmada baba otoritesinin yaşadığımız dönemde rutinleşmediği, yeni yol ve yöntemlerle kendisini yenilediği gerçeği yazarın önemli çıkarımlarından biridir.

“Otorite” kavramının etimolojisine baktığımızda Grekçe ‘augeo’ sözcüğünden gelmekte olup “artırmak” anlamını taşımaktadır. Kavram, Latince ‘auctoritas’ olarak ifade edilmiş ve ‘sahip olma hakkı, kararlılık gösterme, etki edebilme’ anlamlarına gelmektedir. Otorite bir yanıyla baskı kurma yani otoriterlik, diğer yanıyla da bir konunun uzmanı olma anlamına gelmektedir. Bu çalışmada tartışmaya açık bir biçimde otoritenin tek yönlü olmadığı, arttırmak ve ilişkisellik yönüyle olumlu sonuçlar da doğurabileceği ön plana çıkarılmıştır. Babalar, değişen ve gelişen dünyada otoriterliğin kötü bir imajı olduğunu ve sonuçlarının kötü olduğunu idrak etmişlerdir. Bu çalışmada otoritenin otoriterlik yönü ile anlaşılmasının ötesine geçen bir anlam inşa edilmiştir. Pek çok kavramın tanımlarına baktığımızda çift özellikler ile kaim olduğunu görebiliriz. Otoritenin de despotluk, sömürü gibi uygulamalara sebep olduğu gibi iyi yönünün de anlaşılması hem literatür ile hem de saha bulgularıyla analiz edilmiş ve ortaya konmuştur.

Bu çalışmada, "Ailelerin sürekliliğini sağlayan şey nedir? Yaşanan tüm bu değişime karşın ailede değişmeyen şey nedir?" sorularına cevap ‘otorite’ olarak kabul edilmiştir. Babaların aile üyeleri arasındaki ilişkilerini yürütmeye kullandıkları -otoritelerini yeniden üretebilmek için- pek çok teknik ve strateji geliştirdiklerini kabul edilebilir. “Nasıl daha iyi bir baba olunur?” sorusuna cevap vermeye çalışan bir eğitim programı olan Baba Destek Programı (BADEP), katılımcı babalara aile üyelerine yönelik şiddetten kaçınmanın ve aile üyeleri ile sağlıklı ve etkili iletişim kurabilmenin yollarını öğretmektedir. Böylece badep babalara yönelik hem bir sosyal destek vermekte hem de bu sayede babalık icrasının yeniden şekillenmesine katkı sunmaktadır. Bir eğitim programı olarak 2000 yılından itibaren yaygın bir şekilde uygulanan BADEP, eğitim alan babalar için şiddetten arınmış ve demokratik ilişkilerin olduğu bir aile ortamını geliştirebilen yeni bir babalık modeli sunmaktadır. Babalar ailede her ne kadar otorite

göstermediklerini düşünseler de yapılan mülakatlar, örtük otoritenin devam ettiği ve otoritenin devamlılığı için yeni strateji ve teknikler geliştiğini ortaya koymuştur. Bu çalışmada, üç düşünce bulunmaktadır. İlki otoritenin yadsınmasının tarihsel bir hata olduğudur. İkincisi, baba otoritesinin tarihsel uzamsal bir perspektifte ortadan kalkmadığı ve etkisinin azalmadığıdır. Üçüncü düşünce ise araştırma nesnesinin belirlenmesinde metodolojik bakış açısının nesnede daima bir fazlalık oluşturduğu ve bunun da araştırma nesnesini kavrayabilmede bir eksiklik yarattığıdır. Fazlalığın eksikliği yazarı metodolojik agnostik bir tutumu benimsemeye sevk etmiştir. Yani araştırmacının ulaştığı bulguların ve yaptığı yorumların da bir yorum olduğu ve kullanılan belli bir yöntemle elde edilen verilerin tüm gerçekliği kavramasının imkansız olduğu yönündeki inançtır. Bu sebeplerle çalışmada uyarlayıcı teori olarak adlandırılan yöntem benimsenmiştir. Uyarlayıcı teori yöntemi teori geliştirme faaliyetine dikkat çekerken aynı zamanda da araştırmayı besleyen ve ona rehberlik eden önceki teorik fikir ve modellere vurguda bulmaya çalışır. Böyle bir yaklaşımı besleyen en önemli tutum ise “Radikal şüphe”dir.

Çalışmada, günümüz modern dünyasının babaları ailelerinde otoriteyi hangi araçlarla yeniden ürettiklerini ortaya koyabilmeyi ve babaların otoriteden nasıl bir şey anladıklarını ortaya koyabilmeyi amaçlamaktadır. İkinci bir amaç ise aile sosyolojisi açısından 1970'ler ve sonrasında Türkiye'nin karşılaştığı birçok faktörün etkisi ile aile kurumunun geçirdiği dönüşümleri ortaya koymaktır. Böylelikle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın politikaları gözden geçirmesine katkı sağlayabilecek veriler sunulmuştur.

Çalışma giriş, dört bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Birinci bölümde baba olmanın tarihsel sosyolojine, ikinci bölümde otoritenin sosyolojisi yahut baba otoritesine, üçüncü bölümde babaların otorite portresine, dördüncü bölümde ise otorite stratejilerine yer verilmiştir. Bu bölümlere genel bakış girişte verilmiş olup ayrı bir başlıkta detaylarına da yer verilmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi ile kurgulanmıştır ve çalışmada, BADEP programlarını içselleştirmiş babalardan seçilen 22 kişiyle yarı yapılandırılmış sorularla derinlemesine mülakat yapılmıştır. Araştırmada, saha verilerini analiz edebilmek için bir yandan babaların otoriteye dönük anlam dünyalarını ortaya koymak için sembolik etkileşimci bakış açısının, diğer yandan da babaların otoritelerini üretmek için kullandıkları strateji ve tekniklerin neler olduğunu ortaya koymak için etnometodolojik yaklaşımın analiz birimi olarak kullanıldığını görmekteyiz. Otorite kavramına dair anlamlandırmalar belirlenmeye çalışılırken tematik analiz ve yorumlamalar yapılmıştır. Çalışmada anlamların deşifre edilebilmesi için sembolik etkileşimciliğin izlenim, bölge ve performans kavramlarına dayalı bir biçimde veriler analiz edilmiştir. Babalar bir aktör olarak aile üyelerine yönelik çeşitli tavırlar geliştirir ve bu tavırları geliştirirken ilişkisellik ön plandadır, karşılıklı olarak simge alışverişinde ve çift taraflı bir izlenimde bulunurlar. Baba olmanın anlamı bu esnada aile üyelerinin ve babanın anlam dünyalarında belirir ve yeniden üretilir. Babanın yaydığı izlenim, izleyicinin performans sergileyen hakkında yaptığı bulgulardır. İzlenim, bölge ve performans ile baba ve aile üyeleri arasındaki etkileşimler ortaya çıkmaktadır ve babanın açık otoriteden örtük otoriteye dönüşen otoritesini pekiştirmektedir.

3. Baba Destek Programı (BADEP) Program, babalık icrasını toplumsal olarak kabul edilebilir bir seviyeye taşıyabilmek için babaların eğitilmesine odaklanmıştır. Eğitim ile babaların babalık pratikleri çocukları ve diğer aile üyeleri hakkında bilinçli olmaları hedeflenmiştir. BADEP, sağlıklı bir aile ortamının tesis edilmesine aile üyelerinin herhangi birinde kalıcı bir hasara yol açmadan karşılıklı iletişimin kurulmasına, aile üyelerinin özgür bir şekilde yetiştirilmesine ve makbul babalık pratiklerinin babalar tarafından icrasına odaklanmıştır. BADEP, babaların çocuk gelişimi hakkında bilgisini arttıran, onlarla iletişim kurma becerileri edindiren ve sonuç olarak da demokratik tutumu kazandıran bir yaygın kazandıran bir yaygın eğitimidir. BADEP ile babalık icrasının yeniden yapılandırılması hedeflenmiştir.

BADEP, belirtilen amaçları gerçekleştirmek için Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) tarafından hazırlanmış, Türkiye'de geliştirilmiş bir eğitim programıdır. İlk olarak 1996 yılında plan uygulaması yapılmış olup 1999 yılından itibaren yaygın uygulamaya geçilmiştir. Ülke çapında yaygınlaşması için ise 2004 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile AÇEV arasında yapılan protokol neticesinde gerçekleşmiştir. 1996 yılından bugüne AÇEV verilerine göre açılan 1864 BADEP kurs programına toplamda 46376 baba katılmıştır. Yaklaşık 15 babanın katıldığı grup toplantıları şeklinde uygulanmaktadır. Programın ortasında aile ziyaretleri yapılmakta diğer bir tarafta ise anneler ile babaların eğitim çıktılarını değerlendirmek amacıyla toplanılmaktadır. Program, Terbiye Kurulu'nun onayından geçmiş ders kitabı çerçevesinde yürütülmektedir. Haftalık programı: tanışma (aile tutumları), dinleme ve anlatma (aile tutumları), demokratik ilişki ve empati, olumlu davranış geliştirme (sosyo-duygusal gelişim, zihinsel gelişim), okula hazırlık (bedensel ve cinsel gelişim), çocukla zaman geçirme ve oyun, babanın çocuğun sorumluluğunu kazanması, cinsel sağlık, anne toplantısı 1-2 (MEB, 2015). Bu programda, babaların sorun çözme becerilerini arttırma, ben dilini kullanmaları, dinleme becerilerinin arttırılması, çocuk gelişimindeki farkındalığı arttırmak ve gelişim dönemlerine uygun davranmalarının gerektiği aktarılmaktadır.

4. Baba Olmanın Tarihsel Sosyolojisi

Babalık rolünün toplumsal olay ve olgular ile birlikte mahiyetinin ve işlevselliğinin değiştiğini çoğu zaman gözlemleriz. Yazar da bu bölümde babalık rolünün değişiminde etkin olan tarihsel dönemlere yer vermiştir. Babalığın değişen anlamları tarihsel bir perspektiften analiz edilmiştir.

Aydınlanma düşüncesi ve onun ideolojik mimarları, günümüz babalığının ortaya çıkışının arka planını oluşturmaktadırlar. Fransız Devrimi, Sanayi Devrimi, bilimsel devrim ve burjuva ideolojisi ile 19. yüzyılda babanın muazzam bir dönüşümünü görürüz. Bu dönemde olayların toplumsala yansımaları sancılı bir şekilde kendini göstermiştir. Genç ve yaşlılar arasındaki gerilim arttırılmış ve babaların pozisyonlarında ciddi değişimler meydana getirmiştir. Babanın otoritesinin etkisini azaltmaya yönelik saldırılar burjuvazinin oluşturduğu “gençlik miti” ile yürütülmüştür. 19. yüzyılda babanın varlığı yok hükmündedir. Uzun ve zorlu çalışma saatleri göz önünde bulundurulduğunda bu anlaşılacaktır. Bu dönem yufka yürekli, sevecen baba rolü, 20. yüzyılda aile üyelerini yeterince tanıyamayan babayı doğurmuştur. 1950'lerden sonra ise baba, çocuk yetiştirme süreçlerine daha çok

dahil olmuştur. 1980'lerden sonra ise geri çekilen babayı görmekteyiz. Aile üyelerinin sorumluluklarından kaçan bir baba rolü ortaya çıkmıştır. Günümüz baba rolüne baktığımızda ise çocuklarıyla ve eşiyle ilgili uzman bilgisine yönelen, otoritesini sarsmak istemeyen, açık otorite türlerinden ziyade örtük otoriteyi benimseyen baba rolünü görmekteyiz. Güloğlu, ataerki, feminist tarih yazımında kötücül ilan edilmesinin nedeninin Roma Hukuk sisteminde babaya verilmiş olan ayrıcalıklara anakronik bakıştan kaynaklandığını belirtmiştir. Gökalp (1976) pederi ailenin ataerki aileden çok farklı olduğunu söylemektedir. Pederi ailede babanın eşi ve çocukları üzerinde yalnızca demokratik bir velayeti vardır. Buna baba velayeti ya da koca velayeti de denir. Ataerki ailede ise aile reisinin aile üyelerinin üzerinde sultanlık hakkı vardır. Aile üyeleri aile reisinin mülkü niteliğindedir. Türkiye'ye baktığımızda ataerki bir aileden değil pederi aileden söz etmek gerekir. Güloğlu'nun buradaki vurgusu ve karşılaştırmalı analizi önemlidir. Çünkü popülaritenin etkisiyle birlikte ailedeki şiddet olayları ve ayrımcı tavır söz konusu olduğunda Türkiye'nin ataerki bir yapıdan çıkamadığı her daim medyaya yansımaktadır. Fakat pederi aile ve ataerki aile karşılaştırıldığında öyle olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Yürütülen tüm tartışmalar sonucu Güloğlu, babayı şu şekilde tanımlar: "Bir erkeğin biyolojik ya da kurumsal olarak edindiği çocuğuna yönelik kültürce sınırları çizili babalık pratiklerini yerine getirmesiyle kazandığı yeni toplumsal pozisyonudur". Burada yazarın bireyin baba olması ile ona yüklenen özelliklerini ve sorumluluklarını sıraladığı görülmüştür. Tanım incelendiğinde babaya geleneksel değerlerin taşıyıcısı olma konumu ve aktarma sorumluluğu yüklendiği de ortaya çıkmaktadır.

5. Otoritenin Sosyolojisi Yahut Baba Otoritesi

Bu bölümde, modern dünyanın günah keçisi ilan ettiği babanın otoritesinin günümüz dünyasında nasıl bir anlam taşıdığı tartışma konusu edilmiştir. Yazar, özellikle otorite dönüşümünün nasıl olduğunun hangi davranış biçimlerini ortaya çıkarttığının üzerinde durmuştur. Saha çalışmasından örneklerle de bunu desteklemiştir. Sayın Güloğlu, otoritenin bağ kurucu vasfı sayesinde eylem kalıpları ve kültürün üretildiğinden bahseder. Otorite, ilişki biçimlerinin tahakkümden arındırılması ve hayatın akışının özgürleşmesidir. Güloğlu'na göre baba otorite sahibi olarak aile üyelerine tahakküm etmedikçe onların özgürleşmelerini sağlar. Otoritenin ilişkisellik ve bağ kuran yönüne dikkat çekilmiştir. Otorite, "kendisi deneyimlenemeyen ancak deneyimin kendisi aracılığıyla kurulduğu bir ilkedir". Yazarın inceleme ve analizlerine baktığımızda otoritenin açık türünden ziyade örtük türünün olmasının gerekliliğine vurguda bulunduğu görürüz. Tahakküm de açık otorite tipi olduğundan günümüz koşullarında uygulanmaması daha iyi olacaktır. Zorlanan ve baskı altına alınan birey karşısındaki ebeveyni bile olsa onun düşüncelerini ve söz sahibi olmasını önemsemeyecektir. Bu durumda ise baba otoritesi yerle bir olur. Yazar, bu otoritenin devamlılığının toplum için faydalı olacağını düşünmektedir. Peki gerçekten babanın otoritesi mutlak mı sayılmalı? Pederi aileden kaynaklı olarak son raddede babanın sözünün geçerliliğini biliriz. Bu bir kural değildir ama hayata entegre edilen gelenek haline getirilmiştir. Bunun devam edip etmemesi üzerine tartışılmalıdır.

6. Babaların Otorite Portresi

Bu bölümde, uyarlayıcı teori kapsamında "Baba otoritesinin içeriği aktif olarak zenginleşmekte midir? Eğer zenginleşiyorsa otoritenin anlamını zenginleştiren ve derinleştiren unsurları nelerdir?" soruları bağlamında

otoritenin değişimi ile ortaya konulduğu gözükmetedir. Babalarla mülakatlarda otoriteye şu anlamlar atfedildiği görölmüştür; sözün dinlenmesi, ayrıcalık ve aile üyelerini disipline etme, bilme, kural koyan, her soruya cevap verebilen kişi. Sonuç olarak otorite; arttırma, ayrıcalıklı olma, yetki kılıcı olma ve ilişkisellik gibi anlamları içermektedir. Yürütölen tartışma neticesinde otorite, her türden ilişkinin kurulabilmesi için kategorik koşuldur.

Bu bölümde Güloğlu'nun önemli bir vurgusu yer almaktadır. Otoritenin zayıfladığı söyleminin ardında aynı zamanda eşitlik söyleminin yer aldığını söyler. Eşitlik söylemi otoriteden uzaklaşmayı slogan edinmiştir. Fakat bir çelişi olarak "otoriteden kaçma arzusu ya ilişkisizliği ya da otoriterliği arzulamaktadır".

Babaların örtük otorite stratejileri ürettiklerinden bahsetmiştik. Bu stratejiler mülakatlar sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu stratejilerden bazılarına yer vermek gerekirse, babalar güven aracılığıyla otoritelerini yeniden üretmek için koruma, ulaşılabilir olma, konuşma/açıklama, birlikte zaman geçirme, gizli işler çevirmeme tekniklerini kullanmaktadırlar. Babalar korkuyu da otoritelerini pekiştirmek için bir araç olarak kullanabilmektedirler. Bir yandan izin verici baba olmak, birlikte vakit geçirmek, uyarmak, anlatmak, konuşmak, korunma tekniklerini öğretmek, özgüven geliştirmek, sık şehir değiştirmemek, yalnız bırakmamak, bilgi vermek, kontrol etmek, yedek planlar yapmak, hazırlıklı olmak, gözetim altında tutmak, donanımlı olmak, sağlamcı olmak, örneklendirmek, sebep sonuç ilişkisini kurmak ve kaçınmak gibi teknikleri kullanmaktadırlar. Diğer yandan ise şiddet uygulamak, korkuyu deneyimletmek, tehdit etmek, korkutmak, kontrol etmek ve bağırmak gibi teknikler kullanmaktadırlar. Birinci İlk gruptakiler kurucu korkuyu, ikinci gruptakiler felç edici korku olarak adlandırılmıştır.

Babalar disiplini de bir otorite tekniği olarak kullanmaktadırlar. Disiplin, yapılması istenenlerin etkili bir şekilde gerçekleşmesi için uygulanan yol ve yöntemler olarak düzen ve istikrarın teminatı şeklinde ifade edilebilir. Disiplinin iki çeşidi vardır; içsel ve kurumsal disiplin. İçsel disiplin ahlakçı bir tutumla disiplini ele alırken kurumsal disiplin, tahakküm edici yönü ile ön plana çıkmaktadır. Günümüz modern babalığın icrasında otoritenin örtük strateji ile icra edilmesi içsel disiplinin yaygın olarak kullanımını sağlamıştır. Babaların güven, korku ve disiplin ile aile üyeleri üzerindeki otoritelerini pekiştirdikleri görölmüştür. Bu disiplinin uygulanabilmesi için de üstün bir yargılama gücü gereklidir. Yargılama gücü, bir yandan mevzuata uygun hareket etmek bir yandan da aklın bir yetisi olarak tanımlanabilir. Baba için yargılama gücü, zararlı, faydalı ve olası durumların neler olduğu hakkında yorum sahibi olma ve sebep sonuç ilişkisi zincirinde yorum sahibi olma ve sebep sonuç ilişkisi içinde yorumlarda bulunma anlamlarına gelmektedir. Baba yargılama gücü sayesinde aile üyeleri için geçmiş ile gelecek arasındaki ilişkileri organize eder ve şimdiyi şekillendirir konuma gelir.

Yargılama gücü felsefe literatürüne bakıldığında genel olarak ikili ayrıma tabi tutularak incelenmiştir. Kant, derin düşünen ve belirleyici yargılarının yanı sıra analitik ve sentetik yargılar ayrımı da yapmıştır. "Sentetik yargılar ufku genişleten, dünya kurucu yargılar; analitik yargılar ise aklın a priori ilkeler sonucu varmış olduğu totolojik önermelere karşılık geldiği yargılardır." Her nasıl olursa olsun yargılama gücünün nesnelere kuran bir nitelik taşıdığına vurgu yapılmıştır. Kavramın gündelik hayatın içinde anlamlandırılması baba otoritesini ve aile ilişkilerini incelemede önemli bir yer tutmaktadır. Bu yüzden Güloğlu bunları ölçütsel ve görüsel yargılama gücü olarak ikiye

ayırmıştır. Ölçütsel yargılama gücü, yargılama yapanın belli, açık ve rasyonel ilkeleri referans almasıdır. Görüsel yargılama gücü ise yargılamada bulunan kişinin öznel tarihinin yol göstericiliğinde yorumlarda bulunmasıdır. Tüm bu tartışmalar ışığında babaların yargılama gücü sayesinde otoritelerini devam ettirdiklerine ulaşılmıştır.

7. Otorite Stratejileri

Otorite stratejilerini açık ve örtük otorite olarak ikiye ayırmıştık. Peki günümüz babaları nasıl bir eğilim gösteriyorlar ve hangi alt stratejileri geliştirerek otorite devamlılığını sağlıyorlar? Bu soruların cevapları için saha çalışmasına bakıldığında babaların çoğu açık otoriteden kaçınmaktadırlar fakat bazıları kimi zaman hâlâ açık otorite stratejilerini kullanmaktadırlar. Babalar görüsel yargılama gücünü benimsemişler ve onu “babalık bilgeliği” olarak gördükleri söylenebilir.

BADEP’ten sonra babaların şiddetten uzaklaşma yönünde bir eğilimleri olduğu açık bir biçimde görülmüştür. Babaların örtük otorite stratejilerine yeni bilgiler ekleyerek zamana ve ailenin dönüşümüne ayak uyduran, açık otorite biçimlerinden uzaklaşan baba rolünü ön plana çıkartan bir program çıktısı elde edildiği söylenebilir.

8. Değerlendirme

Günümüz aile yapılarına bakıldığında babanın rolünün azaldığı düşünülmektedir. Ataerkil bir aile yapısı ile babaların tahakküm edici rolü ve kesinkes kuralları ile donatılmış bir hüviyete sahip oldukları düşünülebilir. Fakat bu çalışma ile günümüz babalarının otoritelerinin açık otoriteden uzak, örtük otorite stratejileri ile otoritelerini pekiştirdikleri görülmektedir. Türkiye’deki aile yapısının ataerkil aile modelinde değil pederi aile modelinde olduğu belirtilmiştir. Bu çalışma, benimsenen toplumsal görünümün irdelenmesi gerektiğini ve tarihsel ve ideolojik arka planda ataerkilliğin hangi saikler tarafından üretildiğini irdelemeye yönelmektedir.

Çalışmanın hem teorik çerçeveden beslenen ve tartışma yürüten bir hüviyete sahip olması hem de saha çalışmasından beslenen bir yanı olması Güloğlu’nun söylemlerini güçlendirmektedir. Baba Destek Programı (BADEP)’ni içselleştiren babalar ile görüşme yapılması ise programın iyiye doğru bir dönüşümü sağladığını ortaya çıkartmıştır. Şiddetten uzak, güven sağlayan, empati yapan, ikna edebilen, kaliteli zaman geçirebilen, disiplinden faydalanan bir otorite türü geliştiğini göstermektedir. Bu otorite stratejileri babaların artık çağın gerekliliklerine uyduğunu da gösterebilmektedir. Güloğlu, pek çok tartışmaya yol açabilecek bir konuda hem teorik olarak hem de saha çalışmasıyla literatüre önemli bir katkı sağlamıştır.

Makale Bilgi Formu

Yazarın Katkıları: Makale tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: “Baba Otoritesi/Bir Aile Sosyolojisi Denemesi” başlıklı çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir. Yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı yazar tarafından beyan edilmiştir.

Not: Bu makale iThenticate sistemi tarafından taranmıştır.